

Доля важка і щаслива

(До 70-річчя М. Г. Швалба)



І не гадав студент-відмінник біофаку ХДУ, незмінний читач Центральної наукової Михайло Швалб, що найстаріша вітчизняна університетська книгозбірня стане його долею, його важкою, але щасливою любов'ю. Важкою у повному розумінні цього слова, бо не маючи обох ніг, на важких протезах майже 40 років міряв він її сходинки. Щасливою, бо саме тут знайшов він улюблену справу, що стала справою усього життя. Саме любов до книги привела його в бібліотеку у 1949. Тут поступово розвивалися його неабиякі здібності не лише талановитого бібліографа, а й бібліотекознавця, організатора бібліотечної справи.

Чоловік у бібліотеці, у жіночому колективі, надзвичайно рідко знахо-

дить себе і своє місце. З Михайлом все було інакше: працьовитий, освічений, інтелігентний, привабливий юнак став улюбленцем колективу. У важкі повоєнні роки, коли бібліотека відновлювала свою роботу, після років лихоліття, коли колектив ЦНБ тільки формувався, Михайло Швалб став одним із перших бібліографів-галузевиків, випускників університету, які цементували науково-бібліографічний відділ. Він швидко зарекомендував себе як здібний бібліограф, пройшов шлях від рядового бібліографа до головного, керівника відділу. Саме його зусиллями бібліографічна діяльність ЦНБ вийшла на якісно новий рівень.

Михайло Григорович ніколи не замикався у вузьких рамках безпосередніх обов'язків. Слідкував

за досвідом великих наукових бібліотек, розвитком нових технологій і якось непомітно став у колективі генератором нових ідей, арбітром із найважливіших питань діяльності цього дуже складного організму. За його безпосередньої участі з 1956 по 1962 р. р. ЦНБ однією з перших університетських бібліотек перевела свій систематичний каталог трьохмільйонного фонду на нову сучасну схему бібліотечно-бібліографічної класифікації. З ініціативи М. Г. Швалба у 50-ті роки фахівці бібліотеки починають викладати для студентів першого курсу всіх факультетів новий навчальний курс «Основи бібліографії та інформатики», проводять спеціальні заняття з дипломниками, аспірантами, що піднесло бібліотечно-

бібліографічну культуру в університеті.

Нова споруда університету. Понад 10 років розробляється план переміщення фондів. Технічну комісію по реорганізації нової бібліотеки очолив Михайло Григорович. Ретельно вивчивши досвід передислокації найкрупніших вітчизняних бібліотек, він запропонував Ученій раді університету принципи книгозховища. У 70-ті роки разом із В. К. Мазманьянц М. Г. Швалб розпочинає роботу по створенню історії ЦНБ. Саме їм належить нарис у збірнику «Бібліотекознавство та бібліографія» про незаслужено забутого видатного вітчизняного бібліотекознавця, директора ЦНБ (1895 — 1930 р.р.) К. І. Рубинського. М. Г. Швалб був ініціатором створення в ЦНБ «Музею праці вчених ХДУ», брав участь в удосконаленні структури бібліотеки, системи її каталогів, обслуговування читачів. Його виступи на наукових конференціях, публікації з бібліотекознавчих проблем завжди викликали жвавий інтерес фахівців.

За майже піввіку своєї плідної діяльності в ЦНБ, автор понад 140

бібліографічних видань, заступник директора з наукової роботи Михайло Григорович залишався людиною надзвичайно скромною, доброзичливою, талановитим фахівцем, настільки молоді, користувався любов'ю та повагою колег і учнів університету. В 1995 році Вчена рада університету присудила вперше в історії ЦНБ премію ім. К. І. Рубинського Михайлу Григоровичу Швалбу, відзначивши його значний внесок в українське бібліотекознавство та бібліографію. На жаль, це була остання радість, яку великим хвилюванням сприйняв наш товариш і вчитель.

Не лише зразком титанічної праці було життя Михайла Григоровича. Не лише зразком титанічної мужності та невичерпної доброти була ця людина. Час, доля та внутрішня працьовитість створили ту неповторну особистість, поруч з якою ми маємо щастя працювати.

Н. БЕРЕЗЮК,
головний бібліограф,
С. ЗАЙЦЕВА,
бібліотекар.

ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКА ГАЗЕТА

Заснована у 1927 році.

№ ¹⁹20 (3696)

Вівторок, 10 грудня 1996 року.

Ціна договірна

Фонд університету

До 200 річчя Харківського університету